
Теорія та історія держави і права

УДК 342.9:340.12

DOI 10.33244/2617-4154.3(24).2026.129-138

В. В. Дасюк,

*доктор філософії, асистент кафедри приватного та публічного права,
Київський національний університет технологій та дизайну*

V. V. Dasiuk,

*PhD in Law, Assistant of the Department of Private and Public Law,
Kyiv National University of Technologies and Design*

email: dasiukv@gmail.com

ORCID 0009-0003-7139-4895

ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ ПРИНЦИП ПРАВА: ДОКТРИНАЛЬНІ ПІДХОДИ ТА КРИТЕРІЇ ВИМІРЮВАННЯ В КОНТЕКСТІ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

THE RULE OF LAW AS A FUNDAMENTAL PRINCIPLE OF LAW: DOCTRINAL APPROACHES AND MEASUREMENT CRITERIA IN THE CONTEXT OF UKRAINE'S ANTI-CORRUPTION POLICY

Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання. Діалектичний метод застосовано для розкриття еволюції доктринальних підходів до розуміння досліджуваного принципу; формально-юридичний метод – для аналізу його нормативного закріплення в Конституції України та антикорупційному законодавстві; системно-структурний метод – для побудови авторської системи оціночних показників; порівняльно-правовий метод – для зіставлення національних підходів зі стандартами Венеційської комісії. Метод контент-аналізу

Ця робота ліцензується відповідно до [Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/).

© Дасюк В. В., 2026

застосовано до програмних документів: Контрольного переліку питань щодо верховенства права, Дорожньої карти з питань верховенства права та Антикорупційної стратегії на 2021–2025 роки. Емпіричну складову дослідження становить операціоналізація виокремлених показників через систему верифікованих індикаторів із визначенням джерел їхнього підтвердження.

Проаналізовано сучасні доктринальні підходи та встановлено, що більшість науковців пов'язують досліджуваний принцип із забезпеченням прав людини, обмеженням свавілля публічної влади, утвердженням законності, юридичної визначеності та ефективністю діяльності державних інституцій. Доведено, що практичне значення цього принципу полягає не лише в його нормативному закріпленні, а й у можливості використання його як мірила якості державної політики у сфері запобігання та протидії корупції. Запропоновано авторську систему з восьми показників: законність, юридична визначеність, заборона свавілля, рівність перед законом, незалежність спеціалізованих органів, прозорість їхньої діяльності, підзвітність і гарантування прав і свобод людини. Кожен показник операціоналізовано через конкретні індикатори, а також визначено джерела їхньої верифікації, що робить запропоновану систему придатною для практичного застосування.

Обґрунтовано, що запропонована система дає змогу здійснювати комплексне оцінювання не лише нормативно-правового забезпечення, а й якості функціонування спеціалізованих антикорупційних органів, рівня їх відкритості, незалежності та відповідності їхньої діяльності європейським стандартам. Саме комплексне забезпечення виокремлених показників свідчить про реальне, а не декларативне утвердження досліджуваного принципу в Україні. Перспективним напрямом подальших наукових досліджень є теоретико-правове осмислення корупції як системної загрози утвердженню цього принципу.

Ключові слова: законність, юридична визначеність, заборона свавілля, рівність перед законом, незалежність спеціалізованих органів, прозорість, підзвітність, запобігання корупції, європейська інтеграція, правова держава.

The purpose of the article is to disclose the substance of the rule of law as a fundamental principle of law and to substantiate a system of criteria that makes it possible to measure the level of its practical implementation in the sphere of Ukraine's state anti-corruption policy under martial law and in the course of fulfilling the obligations of a candidate state for accession to the European Union.

The methodological basis of the study comprises a combination of general scientific and special legal methods of cognition. The dialectical method was used to reveal the evolution of doctrinal approaches to understanding the principle under study; the formal legal method was applied to analyse its normative consolidation in the Constitution of Ukraine and in anti-corruption legislation; the systemic and structural method served to construct the author's system of assessment indicators; and the comparative legal method was employed to compare national approaches with the standards of the Venice Commission. Content analysis was applied to programme documents, namely the Rule of Law Checklist, the Roadmap on the

Дасюк В. В. Верховенство права як фундаментальний принцип права: доктринальні підходи та критерії вимірювання в контексті антикорупційної політики України

Rule of Law and the Anti-Corruption Strategy for 2021–2025. The empirical component of the study consists in the operationalisation of the identified indicators through a system of verifiable measures with the sources of their verification specified.

Contemporary doctrinal approaches have been analysed, and it has been established that most scholars associate the principle under study with the protection of human rights, the limitation of arbitrariness on the part of public authorities, the affirmation of legality and legal certainty, and the effectiveness of state institutions. It has been proven that the practical significance of this principle lies not only in its normative consolidation but also in the possibility of using it as a yardstick for the quality of state policy in the field of preventing and combating corruption. The author proposes a system of eight indicators: legality, legal certainty, the prohibition of arbitrariness, equality before the law, the independence of specialised bodies, the transparency of their activities, accountability, and the guarantee of human rights and freedoms. Each indicator has been operationalised through specific measures, and the sources of their verification have been identified, which makes the proposed system suitable for practical application.

It has been substantiated that the proposed system makes it possible to carry out a comprehensive assessment not only of the regulatory and legal framework but also of the quality of functioning of specialised anti-corruption bodies, the level of their openness and independence, and the compliance of their activities with European standards. It is precisely the comprehensive attainment of the identified indicators that testifies to the real rather than declarative affirmation of the principle under study in Ukraine. A promising direction for further research is the theoretical and legal understanding of corruption as a systemic threat to the affirmation of this principle.

Keywords: *legality, legal certainty, prohibition of arbitrariness, equality before the law, independence of specialised bodies, transparency, accountability, corruption prevention, European integration, law-governed state.*

Постановка проблеми. Сучасний вектор розвитку демократії та інститутів громадянського суспільства зумовлює потребу в переосмисленні ролі фундаментальних цінностей, що визначають спрямованість діяльності держави. Основний Закон України встановив, що «в Україні визнається і діє принцип верховенства права» [1]. Закріплення цього принципу в Конституції України означає, що він визначає не лише зміст національної правової системи, а й стандарти діяльності органів державної влади. Слушно з цього приводу зазначав М. В. Денисюк, що верховенство права є «вияв загальнолюдських цінностей, прояв розвитку культури суспільства» [2, с. 152]. Зі свого боку Д. Є. Забзалюк і Б. С. Грабець розглядають його як механізм, що містить взаємопов'язані елементи – від розвитку громадянського суспільства й народного суверенітету до юридичної визначеності та забезпечення правопорядку [3, с. 495]. Наведений доктринальний підхід свідчить, що верховенство права охоплює не лише нормативний вимір, а й визначає стандарти функціонування публічної влади. Саме тому реалізація державної політики, зокрема у сфері запобігання та протидії корупції, має здійснюватися відповідно до вимог цього принципу.

Дасюк В. В. Верховенство права як фундаментальний принцип права: доктринальні підходи та критерії вимірювання в контексті антикорупційної політики України

Ці положення набувають особливого значення в сучасних умовах, коли верховенство права є не лише конституційною засадою функціонування держави, а й одним із ключових критеріїв виконання Україною євроінтеграційних зобов'язань. Після набуття статусу держави-кандидата на вступ до Європейського Союзу (далі – ЄС) його забезпечення визначено одним із пріоритетних напрямів реформування системи публічного управління. Водночас ключовим напрямом таких зобов'язань є реалізація державної антикорупційної політики, ефективність якої безпосередньо впливає на рівень довіри до публічної влади, забезпечення законності, прозорості діяльності державних інституцій та дотримання прав людини. Саме тому розвиток антикорупційної системи України розглядається ЄС як складова забезпечення верховенства права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика верховенства права, його сутності та значення неодноразово ставала предметом наукових пошуків таких учених, як В. Б. Авер'янов, О. М. Бандурка, В. М. Гарашук, М. В. Денисюк, М. І. Козюбра, В. В. Лемак, П. М. Рабінович, С. П. Рабінович, В. Я. Тацій та інші. Водночас для цілей цього дослідження визначальне значення мають публікації останніх п'яти років, які умовно можна розподілити на два тематичні блоки: праці, присвячені загальнотеоретичному розумінню досліджуваного принципу, та праці, предметом яких є антикорупційна політика держави.

До першого блоку належать дослідження А. О. Котенка, який розглядає верховенство права в міжнародному правопорядку як фундаментальний концепт і нормативний ідеал, наголошуючи на плюралістичному характері сучасної доктрини та на суттєвих недоліках у конкретизації правової природи цього принципу [4, с. 243–255]. А. М. Кучук досліджує верховенство права як аксіологічну складову національної системи права, акцентуючи на його ціннісному, а не суто формальному вимірі [5, с. 562–565]. Н. О. Колесниченко та Ю. П. Крисюк, аналізуючи концепцію «міжнародного верховенства права», обґрунтовують, що людська гідність, свобода та права людини становлять основу всіх інших зобов'язань держави [6]. С. О. Ніщिमна пов'язує реалізацію цього принципу з ефективністю правосуддя та незалежністю судової влади як визначальними ознаками правової держави [7]. Д. Є. Забзалюк і Б. С. Грабець розглядають верховенство права як механізм, що поєднує взаємопов'язані елементи – від народного суверенітету до юридичної визначеності [3, с. 486–497]. О. О. Барабаш визначає його як основу правопорядку, недотримання якої породжує безкарність корупційних правопорушень і нерівність перед законом [8, с. 324–330]. Я. О. Демченко обґрунтовує поєднання фундаментального та прикладного характеру цього принципу [9, с. 189–193].

Другий блок утворюють праці, присвячені антикорупційній політиці. О. П. Панасюк здійснює системний аналіз концептуальних засад протидії корупції та обґрунтовує, що антикорупційна політика є багаторівневою державною практикою, яка охоплює правотворчу, інституційну й аксіологічну площини, а також наголошує на потребі переходу від декларативного до інтегрованого підходу [10, с. 90–99]. К. О. Нестеренко та О. В. Булакова досліджують трансформацію антикорупційної політики в умовах війни [11, с. 98–101]. К. О. Розсоха на підставі аналізу діяльності НАБУ, САП і ВАКС доходить висновку, що ці органи так і не набули реальної незалежності та самостійності, зазнаючи зовнішнього тиску [12]. Н. В. Глущенко окреслює виклики та перспективи антикорупційної політики, зокрема корупційні ризики, пов'язані з поствоєнною розбудовою держави [13].

Дасюк В. В. Верховенство права як фундаментальний принцип права: доктринальні підходи та критерії вимірювання в контексті антикорупційної політики України

Узагальнення наведених публікацій свідчить, що в загальнотеоретичних працях верховенство права досліджується переважно як доктринальна та конституційна категорія поза зв'язком із конкретними напрямками державної політики, тоді як у працях з антикорупційної проблематики оцінювання здійснюється через показники інституційної спроможності без співвіднесення їх із вимогами цього принципу. Обидва напрями розвиваються паралельно, а питання вимірювання рівня реалізації верховенства права саме у сфері антикорупційної політики залишається малодослідженим.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний масив наукових праць, низка аспектів загальної проблеми залишається невирішеною. Насамперед у вітчизняній юридичній науці відсутня цілісна система критеріїв, за якими можна було б оцінити не декларативний, а реальний рівень реалізації верховенства права у сфері державної антикорупційної політики. Наявні підходи або обмежуються переліком ознак правової держави, або зводяться до констатації факту існування спеціалізованих антикорупційних органів.

Причини такого стану є щонайменше двома. З одного боку, це наслідок традиційного поділу предмета дослідження між теорією держави й права та адміністративним і кримінальним правом, унаслідок чого верховенство права та антикорупційна політика вивчаються різними науковими спільнотами. З іншого боку, до 2022 року потреба в операціональних критеріях не була гострою, оскільки оцінювання здійснювалося переважно за міжнародними рейтингами, а не за національними юридичними показниками. Важливість саме цих невирішених складових зумовлена тим, що без чітких критеріїв неможливо ні верифікувати виконання Україною євроінтеграційних зобов'язань, ні відрізнити змістовну реформу від імітаційної: формальна наявність нормативної бази та інституцій сприйматиметься як доказ утвердження верховенства права.

Відповідно, дослідження цих невирішених частин безпосередньо впливає на досягнення загальної мети статті. У межах цієї роботи плануємо вирішити три конкретні питання: визначити перелік показників, які найповніше характеризують реалізацію верховенства права в досліджуваній сфері; операціоналізувати кожен показник через конкретні індикатори; визначити джерела, за якими ці індикатори можуть бути верифіковані.

Метою статті є розкриття змісту верховенства права як фундаментального принципу права та обґрунтування системи критеріїв вимірювання рівня його реалізації у сфері державної антикорупційної політики України. Досягнення мети передбачає вирішення таких завдань: 1) узагальнити сучасні доктринальні підходи до розуміння змісту досліджуваного принципу; 2) з'ясувати місце антикорупційної політики в системі забезпечення верховенства права з огляду на положення програмних документів у сфері європейської інтеграції; 3) сформулювати систему критеріїв вимірювання й операціоналізувати їх через верифіковані індикатори; 4) визначити джерела даних, придатні для підтвердження кожного індикатора.

Виклад основного матеріалу. Емпіричну базу дослідження становить контент-аналіз трьох документів: Контрольного переліку питань щодо верховенства права (Rule of Law Checklist) Венеційської комісії [14], Дорожньої карти з питань верховенства права [15] та Закону України «Про засади державної антикорупційної політики на 2021–

2025 роки» [16]. Одиницею аналізу було окреме нормативне положення, що встановлює вимогу до діяльності органів публічної влади; за результатами кодування такі положення згруповано у вісім змістовних блоків, які й утворили запропоновану систему критеріїв. Обмеженням застосованої методології є її документальний характер: вона фіксує нормативно закріплені вимоги, тоді як перевірка фактичного їхнього дотримання потребує аналізу звітних даних спеціалізованих органів.

В умовах воєнного стану суттєве збільшення обсягів міжнародної фінансової допомоги, бюджетних видатків на оборону та відновлення держави, а також розширення дискреційних повноважень окремих органів державної влади об'єктивно підвищують корупційні ризики. За таких умов ефективність антикорупційної політики стає одним із ключових показників спроможності держави забезпечити реалізацію принципу верховенства права.

Незважаючи на широке нормативне закріплення принципу верховенства права та його активне використання в правозастосовній практиці, у юридичній науці відсутній єдиний підхід до розуміння його сутності, структури та змістовного наповнення, що зумовлює потребу в зверненні до наявних доктринальних підходів.

В. Я. Тацій наголошував, що ігнорування принципу верховенства права – це шлях до ухвалення несправедливих, негуманних законів та інших нормативно-правових актів [17, с. 316]. М. І. Козюбра визначає його як законність, засновану на беззаперечному визнанні людини найвищою соціальною цінністю й забезпеченні її та суспільства від свавілля владних інституцій і їх посадових осіб [18, с. 6]. В. В. Лемак вказує, що дотримання цього принципу пов'язане не лише з вимогами до змісту законів, але й із процедурою їхнього ухвалення та практичної реалізації [19, с. 46]. О. О. Барабаш убачає в ньому основу, від якої залежить рівень правопорядку, а недотримання якої породжує безкарність корупційних правопорушень і відсутність рівності перед законом [8, с. 327].

Незважаючи на певні відмінності, більшість учених пов'язують верховенство права із забезпеченням прав людини, обмеженням свавілля публічної влади, утвердженням законності та справедливості, а також ефективністю функціонування державних інститутів. Слушною видається позиція Я. О. Демченка, що цей принцип має, з одного боку, фундаментальний характер, а з іншого – прикладний, який полягає у виробленні практичних рекомендацій для діяльності державних органів та їхніх посадових осіб [9, с. 192]. Саме практична спрямованість принципу зумовлює потребу в його оцінюванні не лише як доктринальної чи конституційної категорії, а й як критерію якості державної політики. Сфера антикорупційної політики є одним із найбільш показових напрямів такого оцінювання, оскільки дає змогу визначити, наскільки діяльність держави відповідає вимогам законності, юридичної визначеності, прозорості, рівності перед законом, незалежності інституцій, підзвітності та дотримання прав людини.

Практичне значення принципу верховенства права відображено і в сучасних стратегічних документах, що визначають пріоритети державної політики України. Одним із них є Дорожня карта з питань верховенства права, схвалена 2025 року в межах переговорного процесу щодо набуття Україною членства в ЄС.

Особливу увагу в Дорожній карті приділено блоку «Боротьба з корупцією», одним із стратегічних результатів якого визначено формування та реалізацію ефективної державної антикорупційної політики, посилення інституційної спроможності спеціалізованих антикорупційних органів, забезпечення їх незалежності, підзвітності та ефективності діяльності [15, с. 28–29].

Наведені положення свідчать, що в сучасних умовах антикорупційна політика розглядається не як самостійний напрям державного управління, а як один із ключових механізмів забезпечення принципу верховенства права. Водночас реалізація визначених Дорожньою картою стратегічних завдань потребує вироблення чітких критеріїв, які дадуть змогу оцінити, наскільки державна антикорупційна політика відповідає вимогам верховенства права та забезпечує досягнення визначених євроінтеграційних цілей.

Враховуючи відсутність у національному законодавстві та юридичній науці єдиної системи критеріїв оцінювання реалізації принципу верховенства права в досліджуваній сфері, таку систему сформовано на основі комплексного аналізу доктринальних підходів, положень Контрольного переліку питань щодо верховенства права [14] та стратегічних документів України у сфері європейської інтеграції й протидії корупції. Кожен із критеріїв відображає окремий аспект практичної реалізації принципу, а в сукупності вони дають змогу оцінити не лише відповідність діяльності антикорупційних органів вимогам законодавства, а й рівень їх незалежності, відкритості та підзвітності. Розглянемо кожен із них детальніше.

Першим критерієм є *законність*: діяльність спеціалізованих антикорупційних органів має здійснюватися виключно на підставі Конституції та законів України із дотриманням визначених процедур і меж компетенції, що унеможливує перевищення повноважень. З ним нерозривно пов'язана *юридична визначеність* – чіткість, зрозумілість і передбачуваність антикорупційного законодавства, що забезпечує єдність правозастосовної практики та можливість прогнозувати юридичні наслідки своїх дій.

Заборона свавілля означає недопустимість вибіркового застосування антикорупційного законодавства, ухвалення невмотивованих рішень або використання антикорупційних механізмів як інструменту політичного чи адміністративного тиску; вона забезпечується належною мотивованістю рішень та ефективним судовим контролем. Зі свого боку *рівність перед законом* передбачає однакове застосування антикорупційних норм до всіх осіб незалежно від статусу, посади чи політичного впливу.

Незалежність антикорупційних інституцій полягає в організаційній, функціональній і фінансовій автономії спеціалізованих органів, що унеможливує незаконний вплив на прийняття ними рішень; актуальність цього критерію підтверджують результати досліджень К. О. Розсохи, який фіксує стійкість зовнішнього тиску на такі органи [12]. Критерій *прозорості* передбачає відкритість їхньої діяльності та доступність інформації про результати роботи, що забезпечує ефективний громадський контроль.

Підзвітність означає обов'язок антикорупційних органів звітувати про результати своєї діяльності та нести відповідальність за ухвалені рішення. Завершальним є критерій *гарантування прав і свобод людини*: застосування антикорупційних заходів не повинно призводити до необґрунтованого обмеження конституційних прав, а діяльність

уповноважених органів має відповідати принципам справедливого судочинства, пропорційності та належної правової процедури.

Результати проведеного контент-аналізу дали змогу операціоналізувати кожен із виокремлених критеріїв, тобто співвіднести його з конкретними індикаторами та джерелами, за якими ці індикатори можуть бути верифіковані. Узагальнені результати наведено в таблиці 1.

Таблиця 1 – Система критеріїв вимірювання реалізації принципу верховенства права у сфері державної антикорупційної політики

Критерій	Індикатор вимірювання	Джерело верифікації
Законність	Частка рішень спеціалізованих органів, скасованих судом через вихід за межі компетенції або дій визнаних протиправними	Судова статистика
Юридична визначеність	Кількість змін до антикорупційного законодавства за рік; наявність розбіжностей у правозастосовній практиці	Законодавство України, узагальнення судової практики
Заборона свавілля	Частка вмотивованих рішень; кількість скарг на вибіркове застосування закону	Рішення ЄСПЛ щодо України
Рівність перед законом	Розподіл проваджень за категоріями посад суб'єктів відповідальності	Періодичні звіти міжнародних організацій
Незалежність інституцій	Порядок призначення та звільнення керівників; рівень бюджетної автономії	Законодавство України, бюджетні призначення
Прозорість	Повнота оприлюднення реєстрів і звітів; доступність відкритих даних	Єдиний державний реєстр декларацій, портал відкритих даних
Підзвітність	Регулярність і повнота публічної звітності; результати зовнішнього оцінювання	Річні звіти органів, висновки незалежного зовнішнього оцінювання
Гарантування прав людини	Кількість констатованих порушень статей 6 і 8 Конвенції в справах цієї категорії	Рішення ЄСПЛ; практика судових установ

Джерело: власна розробка автора.

Наведена операціоналізація перетворює абстрактні вимоги верховенства права на перелік показників, які можуть бути перевірені за відкритими даними й офіційною звітністю, що уможливорює періодичне оцінювання та відстеження динаміки. На відміну від формального підходу, який пов'язує верховенство права виключно з наявністю нормативно-правового регулювання чи функціонуванням спеціалізованих органів, запропонований підхід дає змогу оцінити якість державної політики через сукупність взаємопов'язаних нормативних, інституційних і правозахисних критеріїв.

Висновки. Практична цінність принципу верховенства права полягає не лише в його нормативному закріпленні чи доктринальному осмисленні, а й у можливості використання як універсального критерію оцінювання змісту, способів реалізації та результативності державної політики, зокрема у сфері запобігання та протидії корупції.

Дасюк В. В. Верховенство права як фундаментальний принцип права: доктринальні підходи та критерії вимірювання в контексті антикорупційної політики України

Вперше обґрунтовано, що критерії вимірювання верховенства права в контексті антикорупційної політики являють собою систему юридичних та інституційних показників, які дають змогу оцінити, наскільки механізми запобігання та протидії корупції відповідають вимогам цього принципу. До них віднесено: законність, юридичну визначеність, заборону свавілля, рівність перед законом, незалежність антикорупційних інституцій, прозорість їхньої діяльності, підзвітність та забезпечення прав і свобод людини. Кожен критерій операционалізовано через конкретні індикатори із зазначенням джерел їхньої верифікації, що дає нагоду застосовувати систему на практиці.

Дістали подальшого розвитку положення щодо розуміння принципу верховенства права в контексті реалізації державної антикорупційної політики. На відміну від наявних підходів запропоновано оцінювати рівень його реалізації не лише через наявність відповідного нормативно-правового забезпечення чи функціонування спеціалізованих антикорупційних органів, а насамперед через відповідність державної антикорупційної політики вимогам законності, юридичної визначеності, прозорості, рівності перед законом, незалежності інституцій, ефективності та гарантування прав людини.

Методологічним обмеженням роботи є документальний характер застосованого аналізу, що потребує подальшої верифікації запропонованих індикаторів на масиві звітних даних спеціалізованих органів. Перспективним напрямом подальших досліджень є теоретико-правове осмислення корупції як системної загрози утвердженню верховенства права в Україні та апробація запропонованої системи критеріїв методами кількісного правового аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Законодавство України : база даних. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Денисюк М. В. Принцип верховенства права як основа розвитку правової держави та громадянського суспільства. *Альманах права*. 2012. Вип. 3. С. 152–159.
3. Забзалюк Д. Є., Грабець Б. С. Верховенство права як основоположний принцип функціонування правової держави. *Наукові інновації та передові технології. Серія: Право*. 2025. № 3 (43). С. 486–497.
4. Котенко А. О. Принцип верховенства права в міжнародному правопорядку: теоретичні й практичні аспекти. *Проблеми законності*. 2025. Вип. 168. С. 243–255. DOI : <https://doi.org/10.21564/2414-990X.168.325103>
5. Кучук А. М. Верховенство права як аксіологічна складова національної системи права. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 3. С. 562–565.
6. Колесниченко Н. О., Крисюк Ю. П. Концепція «міжнародного верховенства права». *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 80, ч. 1. С. 46–53. DOI : <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.80.1.6>
7. Ніщима С. О. Ефективне правосуддя як ознака правової держави. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 5. С. 114–117. DOI : <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.05.17>

Дасюк В. В. Верховенство права як фундаментальний принцип права: доктринальні підходи та критерії вимірювання в контексті антикорупційної політики України

8. Барабаш О. О. Реалізація принципу верховенства права: інноваційні технології та підходи у світлі забезпечення світопорядку. *Держава та регіони. Серія: Право*. 2023. № 1 (79). С. 324–330.
9. Демченко Я. О. Принцип верховенства права. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2023. № 12. С. 189–193.
10. Панасюк О. П. Протидія корупції в Україні: концептуальні підходи та стратегічні пріоритети. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2025. № 3. С. 90–99. DOI : <https://doi.org/10.32782/cuj-2025-3-10>
11. Нестеренко К. О., Булгакова О. В. Антикорупційна політика України в контексті війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2023. Вип. 77, ч. 2. С. 98–101. DOI : <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.77.2.16>
12. Розсоха К. О. Діяльність антикорупційних органів України в умовах сьогодення: стан та основні виклики. *Теорія і практика правознавства*. 2021. Вип. 2 (20). DOI : <https://doi.org/10.21564/2225-6555.2021.2.244896>
13. Глущенко Н. В. Антикорупційна політика України: виклики та перспективи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Т. 2, вип. 88.
14. Rule of Law Checklist : adopted by the Venice Commission at its 106th Plenary Session (Venice, 11–12 March 2016). CDL-AD(2016)007. Strasbourg : Council of Europe, 2016. 34 p. URL : <https://www.venice.coe.int>
15. Дорожня карта з питань верховенства права. URL : https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/UA_Dorozhnya_karta_z_pytan_verhovenstva_prava_2.pdf
16. Про засади державної антикорупційної політики на 2021–2025 роки : Закон України від 20.06.2022 № 2322-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20#Text>
17. Загальна теорія права : підручник / за ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2020. 568 с.
18. Козюбра М. І. Верховенство права: українські реалії та перспективи. *Право України*. 2010. № 3. С. 6–18.
19. Лемак В. В. Принцип верховенства права в Україні: основні загрози. *Право України*. 2010. № 3. С. 44–51.

Дата надходження 27.07.2026

Дата прийняття після рецензування 06.08.2026

Дата рекомендації 27.08.2026

Дата публікації 30.09.2026